

ÖFVERSIGT

AF

**KONGL.
VETENSKAPS-AKADEMIENS
FÖRHANDLINGAR.**

FJORTONDE ÅRGÅNGEN.

1857.

Med fyra taflor.

STOCKHOLM, 1858.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

Innehåll.

	Sid.
ANDERSSON, Släktet Trachypogon	45.
ARESCHOUG, Confervernas fruktifikation	35.
BAHR, organiska ämnens börjande förruttelse	281.
BJÖRLING, de Bernoulliska talen	107.
— , ur en inlemnad matematisk afhandling	205.
BLOMSTRAND, egendomliga Molybdenföreningar	393.
BOECK, fysiologiska iakttagelser	95.
BOHEMAN, till Lapplands entomologi	15.
CEDERSTRÅLE, ny art af Carex	199.
DAHLANDER, om arean af en viss oändligt liten triangel	269.
— , felfördelningen vid bestämmande af en punkts läge	405.
DAHLBOM, svenska småieheumonier	289.
ERDMANN, vattenståndet i Mälaren och Saltsjön 1856	65.
FRIES, Svamparnes Calendarium	137.
GRILL, lemningar af Uroxe i Östergöthland	37.
— , om den hårlösa hästracen	385.
HANSTEEN, de periodiska variationerna i magnetisk inclination	105.
HILL, när äro de n första termerna af Bernoullis serie gifven fraction af den i den sista ingående derivatan?	259.
— , integration af ett system differential-egvationer	267.
HOLMGREN, Ophionid-släktet Anomalon	157.
KINBERG, nya Annelider, Amphinomca	11.
KREUGER, vindarne 1856 och stormen den 17 November	93.
LILLIEHÖÖK, Ijungens utdöende på svältorna	317.
LINDBERG, nya nordiska mossarter	123.
LINDSTRÖM, till Gottlands Geologi	33.
LOEW, Afrikas Diptera	337.
LOVÉN, C. O., utvecklingen af Hydractinia	305.
LÖNNROTH, Gottlands Laf-flora	1.
MALM, art af Raja, ny för Sveriges fauna	187.
MOSANDER, Wegelins Platina-filtrum	264.
RETZIUS, A., ref. Troyon om fornlemningar i Schweiz	25.
SANDAHL, två nya Rhizopoder	299.
STENHAMMAR, Gottlands och Ölands Laf-flora	109.
STÅL, Copicerus, Phytophaga, Longicornia, Sphigidæ	53.
SVANBERG, om Brandoljesyra	237.
— , ref. Carlson om Peplolith	241.
— , » Bergstrand om svenskt hvetemjöl	247.

	Sid.
THOMSON, Sveriges Stenini	219.
—, Skandinaviens Proctotruper	411.
TORELL, O., Bref om Island	325.
WAHLBERG, J. A., underrättelser om hans död	83.
WISTRAND, året 1856 i nosogeografiskt hänseende	423.
WREDE, minsta kvadratmethodens tillämpning	74.
WRIGHT, foglar i Savolax	41.
ZETTERSTEDT, Pyreneiska snäckarter	273.
ÅKERMAN, utbredningen af <i>Biatora einnabarina</i>	333.

Inlemnade skrifter: AGARDH, 68; BJÖRLING, 200; BURMAN, 428; ERDMANN, 36, 68; Kongl. Förvaltn. af Sjöärendena, 128; HANSTEEN, 99; LINDHAGEN, 99; Kongl. Sjöförsvars-departementet, 68, 384; SUNDEVALL, 99; WALLENGREN, 99.

Med döden afgångne ledamöter: BONAPARTE, 279; HARTMANS-DORFF, 36; LICHTENSTEIN, 318; A. SVANBERG, 318; SYDOW, 318; THÉNARD, 279; WALLQVIST, 279.

Invalda ledamöter: ANGELIN, 318; GUMÆLIUS, 200; KREUGER, 36; RYDQVIST, C., 99; STEENSTRUP, 428.

Sekreterarens berättelse på högtidsdagen 129.

Priser: LINDHAGEN 99.

Wallmarkska donationen 68.

Resanslag: LINDSTRÖM, MEVES, FRISTEDT, 99, 428.

Præsidisval: PLATEN, 128, 384; RETZIUS, A., 428.

Utbyte af skrifter: 36, 262, 384, 428.

Skänker till Akademiens Bibliothek: 10, 40, 82, 99, 128, 156, 201, 236, 266, 272, 304, 314, 336, 404, 410.

Skänker till Riks-Museum: Zoologiska afdelningen: 68, 100, 128, 202, 262, 279, 318, 388. — Botaniska afdelningen: 32, 68, 100, 128, 202, 279, 319, 388, 429. — Mineralogiska afdelningen: 279.

Meteorologiska iakttagelser: 69, 101, 135, 204, 322, 389, 430.

Bidrag till Gottlands och Ölands Laf-flora. — Hr STENHAMMAR hade insändt följande meddelande:

»Gottland och Öland, på hvilka den så kallade Siluriska bergbildningen är helt och hållet rådande, utgöra inom de nordiska länderna den egentliga hembygden för de kalkgrundens laf-vegetation tillhörande, egendomliga arterna. Den uppmärksamhet, som den ena af dessa öar ej mindre än den andra förtjenar, så väl af den skandinaviske forskaren särskildt för den utvidgade specialkunskap om märkvärdiga laf-former, hvilken de erbjuda, som allrahufvudsakligast från växt-geografisk synpunkt, är antydd i det första försök till en Gottlands Laf-flora, som vågades efter en resa på Gottland 1845 (K. Vet. Akad. Handl. 1846, s. 171—224). En och annan art har blifvit anmärkt blott på den ena af dessa öar, eller utvecklas mera ymnigt på endera bland dem. Väl äro iakttagelserna ännu, särdeles för Öland, långt ifrån fullständiga; men någon skiljaktighet måste utan tvifvel föränledas af de båda öarnes olika lokala naturförhållanden. Ty Gottland har ingen sommarhet, för vindarna öppen, vidsträckt Öländsk Alfvar; Öland, som vänder landborgens kalkväggar mot den brännande solen, har deremot icke Gottlands enstaka, af skog beskuggade kalkkullar. Den skiljaktighet i hvardera öns laf-rikedom, som visar sig då följande uppgifter jemföras, är deraf förklarlig. Då likväl båda öarna hufvudsakligen frambringa samma arter, synes en gemensam öfverblick öfver bådas laf-vegetation vara af någon vigt, både för uppfattningen af den nordiska kalkgrundens laf-rikedom i dess helhet och för jemförelsen med de inom densamma förekommande arternas utbredning i det sydliga Europas kalkbygder — en jemförelse, som dock innebär det för Vetenskapen egentligast värderika resultatet af iakttagelserna öfver Gottlands och Ölands lafvar. De bidrag till dessa öars laf-flora, hvilka här i sådan afsigt meddelas, samlades på Gottland 1855 med biträde af MANFR. M. FLODERUS och J. CH. WILH. STENHAMMAR, och på Öland 1853 af dessa båda unga Vetenskaps-

älskare *), samtidigt med K. J. LÖNNROTHS, efter sednare, ytterligare undersökningar, i Öfversigt af K. Vet.-Akad:s förhandl. Januari d. å., anmälda Gottländska laffynd. Då *kalklafvarna* äro de för båda öarnes lafvegetation egentligen karakteriserande, inskränkas här uppgifterna till dem**), jemte blott några få slutliga antydningar rörande andra märkvärdigare arter. Men äfven de kalklafvar, som uteslutande tillhöra Gottland och äro anmälda, antingen i K. Vet.-Akad:s Handl. 1846 eller i K. Vet.-Akad:s ofvannämnda Öfversigt af förhandl. Januari d. å., anföras endast så vida en noggrannare kännedom om deras utbredning kan meddelas eller missförstånd om deras synonymi, undanrödjas. Så vida icke annorlunda särskildt angifves, begagnas alltid de specifika artnamn, som äro använda i FRIES Summa Vegetab. Scand. eller Lichenographia Europ. reform.

För att icke upptaga ett större utrymme i Öfversigten af K. Vet.-Akad:s förhandl., anföras här några redan för Gottland anmärkta, nu äfven på Öland iakttagna arter; på båda öarnes *kalkklippor*: *Parmelia circinata* ej sällsynt, mångenstädes spridd; *Parm. cervina* h. o. d., hvilkens form ofvan Kyllerberget nära Malms i Helvig, Gottland, med opudrad, i vått tillstånd höggult pomeransfärgad lafskifva, på solöppna, horisontela hållar, är anmärkningsvärd, och af hvilken, enligt erinran af Prof. FRIES,

*) M. M. FLODERI och J. C. W. STENHAMMARS iakttagelser på Öland meddelas här fullständigare än i Bot. Not. 1854 s. 153, men blott så vidt de angå de egentliga kalklafvarne. Fruktarna af deras endrätiga forskningsnit under Gottländska resan, för Sveriges phanerogama flora, två nya arter af släktet *Pulsatilla* och *Lepigonum radicans*, äro bekanta (Öfvers. af K. V. Akad:s förhandl. 1855 sid. 393, och Växtsläktet *Lepigonum* af N. J. KINDBERG Ups. 1856). Men det bör äfven erkännas, att de flesta märkvärdiga bidrag till Gottlands laf-flora, som under denna resa samlades, hufvudsakligast äro att tillskrifva deras oförtröttade granskningshåg och kärlek för vetenskapen, understödda af deras på Öland redan förvärfvade erfarenhet.

**) Jag förbigår dock med uppsåt sådana arter, som tillfälligtvis äro spridda på kalkstenen eller hedarna från träden eller de för öarne främmande gneiss-blocken. Genom sin ytterst förknappade växtlighet och ofullkomliga utbildning förråda de, att de förirrat sig till en för dem onaturlig växtgrund och upplysa således blott negativt kalklaf-vegetationens lynne. Jag lemnar ock alldeles å sido hvad som blott afser en olika form för arternas framställning t. ex. huruvida flera eller färre lafformer kunna hänföras till *Parm. saxicola*, om rätta begreppet af *Lich. muralis* Schreb, af *Lich. tenellus* och *Lich. leptaleus* WAHLENB. Fl. Gottl. m. m. sådant, hvilket synes mig för vetenskapen hafva alltför liten eller allsingen betydelse.

Biatora conspersa Sum. V. Sc. 114, träffad på framsidan af låga hällar vid Storugns i Läderbro, Gottland, snarast är en metamorfoserad form; *Lecidea calcarea* helst på åsar af hopade lösa kalkstensskifvor ofvan om hafsstranden, Gottland vid Grogarnsbergets östra fot, Fårö på Landsnäs och Långhammar, Öl. spridd på Alfvaren; *Opegrapha saxatilis* D. Cand. FRIES, Gottl. Thorsburgen och Lummelund, med den luxurierande formen *gyrocarpa*, Öl. t. ex. vid Borgholm (hvarvid till framtida granskning anmärkes *Opegrapha* Gottl. vid Lummelund, Öl. vid Fröbygård, *Op. rupestris?*) — på båda öarnas kalkhedar: *Parmel. subfusca epibryon* och *Parm. cerina stillicidiorum*, den sednare äfven på klippornas mossbeklädnad, med mörknad frukt-skifva (så kallad *chloroleuca*) på deras solbelysta väggar, h. o. d. spridda; *Parm. verrucosa* (K. Vet.-Akad. Handl. 1846 s. 213), Gottl. temligen ymnigt kring Wisby, sparsamt vid Ihre, på Kylleybergets öfre slätt o. s. v., Öl. på Alfvaren t. ex. mellan Gräsgård och Alunbruket; *Cladonia endiviæfolia*, steril men urskiljbar från *Cl. alcicornis*, med hvilken den är blandad, genom tjockare, styfvare, bredflikigare, läderlik lafbål, alltid utan fibriller under lafbåleus kant, Gottl. mellan Grausne och Ihre, på Grogarnsberget o. s. v., Öl. Alfvaren t. ex. nära Gösslunda; *Biatora sanguineo-atra* (K. Vet.-Akad. Handl. 1846 s. 215, *B. atro-sanguinea*), liksom på Gottlands kalkhedar, Öl. spridd på Alfvaren.

Parmelia gypsacea: areolis thalli dispersis, subrotundatis, albopulverulento-marginatis. — *Parm. crassa* var? dispersa, M. M. FLODERUS Botan. Not. 1854 s. 165. — Öland, Alfvaren, i trakten af Gösslunda. — Bland artens former i S. Europas subalpiska nejder är denna form ej sällsynt, enligt LAURER (Sturms deutsche Flora, die Flechten s. 24).

P. *chalybæa*, Gottland mångenstädes från nordl. udden Halls Huk till Thorsburgen och Ganneberget på klipporna, likaså Öland på landborgen n. och s. om Borgholm; normal, såsom på Schweiziska Alpernas och Pyreneernas kalkklippor med blåhvit lafbål, strålflikig omkrets (SCHAERER Exsicc. n. 566); på de högre solbrända klipporna med blygrå, ofta svartbesprängd lafbål, korta omkretsflikar (v. ZWACKH Exsicc. n. 226). — På Thorsburgen:

en habituelt utmärkt form: hypothallo nigro prædominante, crasso, inter areolas thalli dispersas late conspueo.

- P. *melanochlora* SOMMERF. Lapp, 98? (P. *sophodes* β *melanochlora* FRIES Lieh. Europ.) — *Rinodina lecanorina* MASSALONGO Genææna Lieh. 19 (1854); (Psora *atrocinerea* HEPP, enligt v. ZWACKH).

Gottland, Halls Huk, Kyrkberget i Wisby, Ganneberget o. s. v. ej ymnigt; Öland vid Borgholm, Smedby o. s. v. på kalkklipporna. — Anmärkt i Italien kring Verona af MASSALONGO, i Franken af ARNOLD på kalkberg. Sannolikt identisk med Parm. *melanochlora* från Norrska nordlanden. (Jemf. K. Vet.-Akad. Handl. 1846 s. 186 f. om flera SOMMERFELTS högnordiske på Gottland funna arter).

- P. *variabilis* PERS. (P. *mutabilis* FRIES Sum. Veg. Sc. 108 n. 92 är denna. Enligt förfaitarens erinran har *variabilis* blifvit förbytt till *mutabilis* af förseelse, genom liktydigheten). — Normal, såsom i Italien, Schweiz, Frankrike och S. Tyskland, sparsamt spridd på kalkklippor och stenar, Gottland vid Wisby, på Kylley- och Ganneberget, vid Tenglings myr (med sväldd bål och konvex fruktskifva); Öland på landsborgen vid Borgholm (utmärkt väl utbildad) o. fl. st. (Vid kalkbrott på Sveriges fasta lan, Lieh. Su. Exsicc. n. 395, förknappad form).

Gyaleeta cupularis (K. Vet.-Akad. Handl. 1846 s. 213). Öland endast anmärkt vid Borgholm, deremot Gottland nästan allestädes på kalkkullarnes och skogsklippornas beskuggade, från solljuset undangömda väggar, från Halls Huk ned till Lojsta och Thorsburgen, samt Carlsöarna.

- G. *geioca* WAHLENB. K. Vet.-Akad. Handl. 1806. — På samma lokaler och oftast samma ställen som den föregående, ymnigast på de beskuggade kalkväggarnes mossbeklädnad, sparsamt vid deras fot på jorden, återfunnen 1853 af K. J. LÖNNROTH. Till anmärkningen, (Öfversigt af K. Vet.-Akad. förhandl. Januari d. å.), att LEIGHTONS (Ang. Lieh. Brit. och Exsicc. Brit. n. 123) *Gyal. Wahlenbergiana* är *Gyal. geioca* WAHLENB., bör läggas, att samma misstag lärer begås af de liehenologer, hvilka uppgifva kalktrakter såsom växtområde för *Gyal. Wahlenbergiana* (jemf. KOERBER Syst. Lieh. Germ. 172 och de der uppgifna sväfvande karaktererna), samt att *Gyal. geioca?* LEIGHTON Ang. Lieh. Brit. Tab. 15. f. 1, just är den sanna *Gyal. Wahlenbergiana* Aeh. (Lieh. *foveolaris* WAHLENB. Fl. Lappn. 405).

Cladonia »vermicularis» (jemf. FRIES S. V. Sc. 110 under n. 11), Öland, ganska ymnig på S. Alfvaren, Gottland sparsamt vid Garderungs i Stenkumla, blandad med *Cl. coriuta* och funnen med dess frukt, således dess urblekta form. Annorstädes tillägges namnet »vermicularis» åt analoga former af andra *Cladonia*-arter.

Biatora vernalis sphaeroides FRIES S. V. Sc. 112 under n. 27. Lecid. *sphaeroides* SOMMERF. Lapp. 164.

Gottland på kalkklippornas mossbeklädnad vid Ihre å, Thorsborgen, Lojsta o. s. v. Normal, alldeles öfverensstämmande med SOMMERFELTS form från norska nordlanden. *Biat. hypnophila* ACH. Lichen. Univ. (Lecidea), af ACHARIUS sjelf indragen (jempf. Synops. Lich. 43), *Lecidea sphaeroides* β *obscurata* SOMMERF., Öfers. af K. Vet. Ak. förh. Januari 1847 s. 6, är *Biat. sphaeroides* SOMM. med föråldrad eller förskämd, mörknad fruktskifva, hvilket redan SOMMERFELT Lapp. 165, efter autentiska exemplar från ACH. anmärkt. *Bilimbia sphaeroides* KOERBER Syst. Lich. Germ. såsom synonymerna utvisa, en ganska kollektiv art, kan derföre så mycket mindre betraktas såsom synonym hvarken för *Biat. sphaeroides* eller för *Lecid. hypnophila* ACH., som beskrifningen (»disco l. lutescente l. livido l. fusco l. atro» l. c. 213, men icke incarnato l. pallide albo) lemnar i ovisshet om den ens innefattar *Lec. sphaeroides* Sommerf., oaktadt den bär dess namn.

B. *leucorhæa* ACH. Synops. Lich. 42, SOMMERF. Lapp. 167, (under *Lecid. fuscolutea*), TH. FRIES, Öfers. af K. Vet. Ak. förhandl. 1856, s. 125, Lich. Su. Exsicc. n. 349. *B. leucorrhœa*, Öfers. af K. Vet. Ak. förh. 1857 s. 6. *Biat. fuscolutea*, K. Vet. Ak. Handl. 1846, s. 215, icke blott »ex parte» utan såsom beskrifningen tillräckligt intygar, endast denna form.

Gemensam för Gottlands kalkhedar och Ölands Alfvar, spridd på mossa. Anfördes 1846, K. Vet. Ak. Handl., bland Gottlands lafvar, enligt de äldre lichenologernas åsigt, såsom form af *Biat. fuscolutea*, från hvilken den, efter de nyares åsikter må betraktas skild såsom särskild art. Det återstår att nogare jemföra den med den oss föga bekanta, storfruktiga fjäll-lafven *Biat. fuscolutea*.

B. *Prevostii* FRIES, S. V. Sc. 114; Lichenogr. Eur. 197, (Gyalecta) — *Hymenelia Prevostii* Recentior.

Denna sköna, genom fruktbildningen högst märkvärdiga art, ej sällsynt i Frankrikes, Schweiz' och Bayerns subalpiska kalknejder, träffades samtidigt 1853 på Gottland vid Rosendal i Follingbo och på Öland vid Borgholm och Persnäs. Icke sällsynt på Gottlands kalkklippor vid Kams, Lummelund, Lojsta, Thorsborgen, särdeles väl utbildad vid Gannebergets östra fot både med köttfärgad och (i öppna solljuset föråldrad) svartaktig fruktskifva.

B. *hypoleuca* FRIES, S. V. Sc. 113 n. 32, ACHAR. Method. L. 149, Lichenogr. Univ. 335, Synops. L. 145, (Urceolaria). — *Thelotrema gyalectoides* Massalongo Ricerche 142, *Petractis gyalectoides* Germanor. recent.

Gottland på nedre delen af kalkkullarnes beskuggade vägar, Thorsborgens norra sida och Kyllerberget nära Malms i Helvig.

Denna länge förgätna art har under sednare åren blifvit anmärkt af MASSALONGO i Italien, af ARNOLD i Tyskland vid Eichstedt och beskrifven, såsom ett nytt fynd, under det specifika namnet *gyalectoides*. Men redan 1803 var den känd af ACHARIUS såsom funnen »in saxis calcareis Suecicæ» och beskrefs af honom under namn af *Ureeolaria hypoleuca*. Kännetecknen: den i rutor (stundom på kalkstenen spridda) fördelade, hvitlätta lafbålen och den rösen- eller köttfärgade, insänkta fruktskifvans utveckling utur de svällande rutorna, hvilka omgifva densamma med en lafbålskant och sedan lafskifvan helt och hållet utfallit, stå öppna med en låg fördjupning, äro i ACHARII beskrifning så tydligt framställda, ätt intet tvifvel återstår om den Gottländska laf-formens och den utländska af nyare liehenologer med namn af Thelotr. l. Petraet. *gyalectoides* utmärkta artens identitet med *Ure. hypoleuca* ACH. — Med former af *Parm. galactina*, till hvilken den i Vet. Ak. förh. 1857, Jan. s. 3, (under *Parm. galaetina* var. *dispersa*) förmodas kunna hänföras, har den ieke något samband. Af ACHARII förklaring af fruktbildningen är detta alltför uppenbart.

Leeidea caesia DUFOUR, L. *contigua* ζ. *L. caesia* FRIES, Liehen. Eur. 302, *L. triptophylla* ζ. *caesia* SCHAEERER Enum. L. Eur. 99. *Racoblenna* (Rieerehe Lieh.), sednare *Collolechia caesia* MASSALONGO Geneae. Lieh. 7, KOERBER Syst. L. Germ. 397. — Exsicc. v. ZWACKH n. 237, HEPP n. 22.

Inhemska på kalkberg i S. Frankrike, Italien, Schweiz och S. Tyskland och, såsom synonymerna antyda, så olika betraktad, ätt den, oaktadt dess tydliga svartblå underlag och Leeideæ-frukt, slutligen för dess något gelatinösa lafbål, blifvit hänförd till Collemaceæ. Normalt utvecklad på Gottländska kalkkullarne starkt beskuggade, öfverhängande väggar, yppigast nära Ihre å (der först urskiljd och bestämd 1855) och Thorsburgen, för öfrigt h. o. d. Carlsöarne, vid Tenglings myr, Kylløy-berget o. s. v. Om den upplösta lafbålen, der skugga saknas förblifvande steril, fordom för sin blå färg hänförd till den kollektiva *Lepraria caesia*, jemf. FRIES Liehen. Europ. l. e. »rupes pulveris instar leprosi late operit».

L. *trullisata* b. *microcarpa*, KOERBER, Syst. Lieh. Germ. 221 (Porpidia), SCHAEERER Enum. L. Eur. 121 (under *Leeid. calcarea*), Exsicc. Helvet. n. 184.

Gottland, på heden kring Wisby, Öland på Alfvarn, på kalkstenar. Habituellet märkvärdig för frukternas upphöjning öfver bålen på en låg lafbålsknöl, som omgifver dem med en kant och af nyare liehenologer betraktad såsom yttre frukthylle, gifvit anledning att bilda det nya släktet *Porpidia*. Den Gottländska och Öländska formen är fullkomligt öfverensstämmande med SCHAEERERS, af KOERBER såsom typ äberopade Exsicc. n. 184. Denna form är anmärkt på kalkberg i Schweiz, Salzburg och Riesengebirge. Står i nära samband till *Lee. calcarea*.

L. *immersa* b. *emergens* ACHAR. Lichen. Univ. 153, Synops. Lich. 28. — Gottland, L. Carlsö, Thorsburgen, nära Kams o. fl. st. på beskuggade kalkstensklippor. Skiljd från *Lecid. immersa atrosanguinea* SOMMERF. Lapon. 153, blott genom mera upplyftade frukter, men har likaså svartrod, ofta yppigt och bjert blådagig fruktskifva.

L. *lithyrga* FRIES, S. V. Sc. 117.

På Gottlands och Ölands kalkklippor (jemte *Lecid. lithophila* SOMMERF.) allmänt spridd, med lafbål, sällan blåaktigt grå, tunn, oftast felande, tjockkantade frukter med inre byggnaden såsom *Lecid. contigua* FRIES. Namnet, kollektivt innefattande flera olika former hos ACHARIUS, är af FRIES l. c. begagnadt för denna.

»L. *protuberans*» SCHAERER Enum. Lich. Eur. 117, Exsicc. Helv. 203. — *Sagedia protuberans* ACH. Lichen. Univ. 338, Tab. 6. f. 4, (1810). — *Sagiolechia protuberans* Massal. Geneac. Lich. 11.

På Gottländska kalkkullarnes beskuggade väggar, nedanför Lummelund, på Thorsborgen, Kylleyberget nära Malms i Helvig, vid Lojsta, St. Carlsö o. s. v.

Arten upptages här under SCHAERERS namn, ehuru den, utmärkt genom sin egna fruktbildning, svårligen kan betraktas såsom en *Lecidea*. Hittills knappt anmärkt annorstädes än i Schweiz, på Gottland förekommande i många och bland dem väl utbildade former. ACHARIUS kände den redan af Schweiziska exemplar 1810, och beskref den omiskänligt. Att den sedan blifvit hänförd bland antalet af de flera missbildningar, hvilka ACHARIUS beskref under sitt slägte *Sagedia*, är föranledt af de högst ofullkomliga, både till lafbål och fruktbildning förknappade, sannolikt vatten-öfversilade exemplar, dem SCHAERER utdelade 1833 i Exs. — Frukterna, först inneslutna i den skorplika, hvitlätta (med någon skiftning af gult, grönt eller rödt) slutligen remnade lafbålens rutor, i dem insänkta, aflångt rundade merendels med papill, betäckta med en svart, af småningom utvidgad, med svälld, strålligt tandad kant omgifven, plan skifva, såsom ett öfre frukthylle, ytterst omfattade med lafbålskant af den lossade rutan, försedda med rödlätt frukt-kärne, slutligen utfallande ur lafbålsrutan.

Endocarpon *pusillum* FRIES (K. Vet. Ak. Handl. 1846; s. 219).

Af denna ytterst mångformiga art, som på Gottlands och Ölands kalkhedar i många, med inga bestämbara gränсор skiljbara, till balfjällens färg (på jorden mörkare, brun eller rödgul, på mossa blekare, brungrön eller blekgul), inbördes ställning och bredd, olika skepnader, kände ej ACHARIUS den, såsom *End. pusillum*, af HEDWIG beskrifna formen, då han i Lichen. Univ. beskref fyra särskilda former, såsom egna arter, och benämnde den ena bland dem *Endoc. hepaticum*. I Synopsis Lich. 99, erkänner och rättar han sitt misstag, då han sammanför dem alla under *Endoc. Hedwigii* och förklarar, att den sanna *Endoc. pusillum* HEDW., är identisk med *End. hepaticum* ACH. Lich.

Univ. På Gottland och Öland kunna tre, tydligt af olika växt-plats beroende former urskiljas, *a*) med vid jorden tilltryckta, tätt sammansittande, kastaniebruna, i omkretsen ofta bleka, mera sällan fruktbarande bålfjäll, Lich. Suec. Exsicc. Ed. 2. n. 30, *a*, på *blotta* jorden, Gottland mellan Kams och Ihre, vid Fårö kyrka o. s. v. Ölands Alfvar t. ex. nära Gösslunda; *b*) med rödgula, mer spridda, i kanten uppstigande, oftare fruktbarande bålfjäll, Endoc. *hepaticum*, Öfvers. af K. Vet. Ak. förhandl. Jan. 1857, s. 7., helst bland grofvare kalkgrus på hedarna mellan mossa och små gräsrots-tufvor t. ex. Heideby i Kräklingbo (K. Vet. Ak. Handl. 1846 l. e.), *c*) med brunaktigt grågröna, hinnaktiga, något tegellagda bålfjäll, på *sjelfva* mossbädden, Ölands Alfvar, Gottland mellan Fårö kyrka och Lauters m. m. (enligt K. J. LÖNNROT), knappt skiljd från den endast mera småväxta formen Lich. Su. Exsicc. n. 30, *c*, och enligt authentika exemplar *Dermatocarpon Schaereri* (Öfvers. af K. Vet. Ak. Förhandl. 1857 Jan., s. 8.) Den sanna Dermat. *Schaereri* med läderlik, skorplikt rutformig vid murbruk eller stenblock fästad lafbål (typ. HEPP. Exsicc. 100) kan väl omöjligt finna sin växtplats på mossa.

Petractis exanthenatica (K. Vet. Ak. Handl. 1846, s. 220) är hittills icke funnen på Öland; ymnig på Gottländska kalkklippornas lägre, för solljusets skyddade hållar vid Garderugns i Stenkumla, Thorsborgens, Lojsta, Rosendal i Föllingbo, Storugns i Läderbro o. fl. st.

Sagedia cinerea (K. Vet. Ak. Handl. 1846, s. 220). Likasom på Gottlands hedar, sparsamt spridd h. o. d. på Ölands Alfvar.

S. fuscella FRIES, Lichen. Eur. 413. — Gottland på de bögre solbrända kalkkullarne och nedrasade block under dem, från Halls Huk, vid Wisby på Galgberget o. s. v., till Ganneberget; Öland vid Persnäs.

Arten synes vara misskänd af S. Europas lichenologer. SCHAE-RER (Enum. Lich. Eur. 215) utesluter ur beskrifningen lafbålens väsentliga kännetecken men upptager tvetydiga för frukten (t. ex. frukten nästan plan eller halvklotformig). KOERBER (Syst. L. Germ. 342) gifver en träffande beskrifning, men den af honom, såsom typ, anförda v. ZWACKH Exs. n. 213, är ej den samma *Sag. fuscella* FRIES. De sydeuropeiska lichenologernas *Sag.* (Verruc.), *fuscella* β *glauca*, HEPP. Exsicc. n. 90, är en på groft, sandblandadt murbruk och hård sandsten förekommande askgrå, steril form, som verkligen hör till *Sag. fuscella*; men till denna hänföra de allmänt, genom en obegriplig förvillelse, Verr. *glauca* ACH., FRIES, som tillhör en helt annan laf-grupp med sammanhängande lafbål, och har klotformiga, till hälften öfver lafbålen upphöjda, glänsande frukthyllen. Den har, enligt Schweiziska exemplar från SCHLEICHER (i Prof. FRIES' laf-samling), icke ens den afågnaste habituella likhet med *Sag. fuscella*. Dess karakterer äro så klart framställda ACH. Synops. Lich. 94 och FRIES Lichen. Europ. 430, och genom den i Lichen.

Eur. s. 413, under synonymerna för Saged. *fuscella* bifogade anmärkningen, att den är »Verruc. glaucina *Botanicorum Gallicæ*!» var en så tydlig varning gifven mot dennas förväxling med Verruc. *glaucina* ACH., FRIES, att ibland visserligen ej ovanliga misstag om synonymien, detta likväl är ett af de mest otroliga. Det bevisar att de sydeuropeiska lichenologerne icke känna den, likväl Schweiziska, sanna Verr. *glaucina*, som står nära Verr. *mauroides* SCHAEERER och torde vara sammanblandad med den.

S. *viridula*, K. Vet. Ak. Handl. 1846, s. 178 följ. 220.

Redan äldre, lichenologer hafva hänfört Pyren. *areolata* ACH. och Pyren. *tessellata* Ach., såsom former, under Verr. *viridula*. Den antydning ACHARIUS sjelf gifvit (Synops. Lich. 126) att Pyr. *tessellata*, hvilken han beskrifvit efter engelska exemplar, borde indragas under Sag. *viridula*, är bestyrkt af LEIGHTON. Af denna föresyn var jag föranledd, att i K. Vet. Ak. Handl. 1846, under Sag. *viridula* sammanfatta laf-former, hvilka af nyare lichenologer antingen underordnas den mångtydiga och missförstådda Verruc. *nigrescens* (jmf. KOERBER Syst. Lich. Germ. 341, under Verruc. *fusco-atra* WALLR.), eller af MASSALONGO beskrifvas såsom särskilda arter under det (från en afdelning af Verrucaria) af ACHARIUS lånade slägtnamnet *Lithoidea*. Sambandet mellan flera arter af *Lithoidea* MASSAL. är ostridigt nära, men må anses oafgjordt, intill dess de, enligt beskrifningarne, knappt skiljbara, blifvit fixerade genom typer af utgifna Exsiccater. Endast må anmärkas, att den på Gottland allmännaste och äfven på Öland förekommande form, hvilken jag innefattade under Saged. *viridula* är *Lithoidea controversa* MASSAL. Exs. Ital. n. 21. Men denna bildar äfven, under vidsträckt och ymnig spridning på Gottlands kalkklippor, efter olika tillträde af sol eller skugga och fuktighet till dess växtplats, en ganska stor mångfald af former, som öfvergå i hvarandra. En af dessa former med temligen stora, åtskiljda hålrutor, är — så vidt af meddelade autentiska exemplar kan dömmas — den i Öfersigt af K. Vet. Ak. förhandl. 1857 Jan. s. 8, såsom Gottländsk uppgifna Verrucaria *macrostoma*. Något annat bevis, att denna Gottländska laf-form icke är Verr. *macrostoma* D. Cand. FRIES, lærer icke erfordras, då den erkännes icke öfverensstämma med »Tyskarnes» och särskildt med v. ZWACKH n. 214. Ty denna är ostridigt den sanna Verr. *macrostoma* och med sina frukter vida skiljd från allä former af *Lithoidea controversa* MASSAL., churu den förra, efter Massalongiskt begrepp, äfven är en *Lithoidea*.

S. *clopima*, (på kalksten S. Gottland, rar.) Visserligen afvikande från granitformen genom mörkare, ytterst fint grådaggig lafbål och frukthyllets öfre del uppstigande öfver lafbåls-knölen, icke omgifven af sväld lafbålskant, närmast öfverensstämmande med v. ZWACKH Exsicc. 27, af KOERBER (Syst. Lich. Germ. 338) anförd såsom typ för dess *Stigmatomma cataleptum*. Svårligen lærer

dock denna sistnämnda med skäl kunna, såsom art, söndras från Saged. *clopima* WAHLENB., med hvilken den i alla fruktens inre delar fullkomligt öfverensstämmer.

VERRUCARIA *).

Verrucaria *Muscorum* FRIES Sum. V. Se. 120.

På Ölands Alfvar, icke sparsamt och väl utbildad i trakten af Gösslunda 1853; på Gottland s. å. LÖNNROTH K. Vet. Ak. Förhandl., Jan. 1857.

V. *conoidea* FRIES (K. Vet. Ak. Handl. 1846, s. 220). — Liksom på Gottland, äfven på Ölands kalkklippor ymnigt spridd, vid Borgholm, Persnäs, Gråborg, Ottenby o. s. v. normal, lika väl utbildad som dess fullkomligaste former i S. Europas kalk-trakter.

SCHAERER (Enum. Lich. Eur. 218) och LEIGHTON (Angioc. Lich. Brit. 61, Tab. 26. f. 2.) hafva antagit, att denna art är Verruc. *epipolaea* ACH. Lich. Univ., i sanning förunderligt, då dess frukthyllen äro från utbredd bas koniska, men ACHARIUS tillägger Verr. *epipolaea* »apothecia hemisphaerico-subglobosa» l. c. 285. — LEIGHTONS figur är högst misslyckad, men hvad han gifvit i Lich. Brit. Exsicc. n. 31, under namn af Verr. *epipolaea*, är den sanna Verr. *conoidea* FR.

Ann. Lichenologernas Verruc. *Dufourei* har innefattat flera otvifvelaktigt skiljda arter. Så har SCHAERER i Schweiziska Exsiccaterna n. 101, under detta namn gifvit åtskilliga, särskilda arter, hvilka med den sanna Verr. *Dufourei* De Cand. endast genom frukthyllets öfre konkava intryckning visa en aflägsen likhet. LEIGHTON Angioc. Lich. Brit. 76, Tab. 22, f. 3) har, tvekande, såsom synonym för Verr. *Dufourei* slutligen antagit Verr. *concinna* BORR. — en art som har halfklotformiga frukthyllen, utan någon intryckning. Den alltför knapphändiga beskrifningen hos DE CANDOLLE (Flore Franc. 2, 318), som först uppställt arten, har väl föranledt denna ovisshet och förblandning. Enligt typen för Verr. *Dufourei* FRIES Lichenogr. Europ. 433, i Mougeot's et Nestlers Exsiccater, exemplar i Prof. FRIES' samling och andra från Italien och Schweiz, med hvilka äfven artens beskrifning i KOEBERS Systema Lich. Germ. 346 öfverensstämmer, utgöras kännetecknen för den sanna Verruc. *Dufourei* af det tjocka, från en inböjd bas, *stympadt* lågt koniska, ofvantill *nafvellikt* intryckta frukthyllet, och den med tunn, svart

*) Af detta på Gottland och Öland artrika, märkvärdiga och svårutredbara slägte förvarar jag flera former, som fordra nogare granskning och förnyade iakttagelser på ort och ställe, bland dem Verruc. *lavata* FRIES Lich. Europ. 437 och Verruc. *lithina* ACH., jente andra småfruktiga Verrucarie-former, hvilka jag ej kunnat med någon säkerhet hänföra till de af mig kända författare beskrifna arter. Osäkra bestämningar öka endast den i synonymien rådande förvirringen; jag har därför hellre lemnat dessa former å sido. Blott tvenne ganska utmärkta former har jag benämnt med egna provisoriska namn. — Äfven de större arterna kunna ej väl åtskiljas utan att särskild uppmärksamhet fästes på förloppet af frukthyllets (perithecii) utveckling, hvilket dock utrymnet icke medgifvit att här med någon utförlighet framställa.

hinna omgifna, genom hyllets tjocklek och intryckning, djupt i lafbålen nedklämda fruktkärnen. För jemförelsen med följande arter anmärkes detta, och tillika, att noggrannare undersökningar på Gottland måste afgöra om den i K. Vet. Ak. Handl. 1846, s. 194 och 220 uppgifna Verr. *Dufourei* från Gottland är den sanna. — Verruc. *pyrenophora* ACH. Lichenogr. Univ. 285, Tab. 4. f. 3, HEPP Exsicc. n. 97, är en egen art.

- V. *papillosa* LEIGHTON, Angioc. Lich. Brit. 54? (vida skild från Verr. *papillosa* ACH. »apotheciis globosis»), thallo subtartareo continuo ruguloso albicante l. cinerascete, peritheciis dimidiatis e papillis thalli emergentibus basi recta thallo obtecta, hemisphaericis ostiolo umbilicato-depresso, nuclei in thallum detrusi membrana rubicunda.

På kalkklippor, Öland vid Persnäs o. fl. st., Gottland på Thorsborgens i större fält, nära Wisby, o. s. v.

Ostridigt skild art. Icke utan tvekan anføres den under namn af Verr. *papillosa* LEIGHTON, ehuru hans beskrifning är nära öfverensstämmande. Frukterna, frambrytande utur den kring dem svällande lafbålen, vid full utbildning halfklotformiga med nästan rak (hvarken inböjd eller utbredd) bas, ofvan kullriga med konkav intryckning, till nedre delen mer och mindre betäckta af lafbålen, merendels till hälften, stundom så att blott toppen är bar, hysa en med rödlätt hinna omgifven, i lafbålen nedklämd kärne, som bortfallen, lemnar en djup, hvit urhållning, omgärdad med en något upphöjd kant af den kring hyllets bas svällda lafbålen. Ehuru så betydligt skild från Verr. *Dufourei*, lærer den dermed blifvit förblandad, åtminstone har den i SCHAEERERS Schweiziska Exsiccater blifvit gifven under dennas namn.

- V. *epipolæa* ACH. Lichenogr. Univ. 285? — thallo tenui subleproso contiguo inæquabili e caesio vel subpurpurascete cinereo nigro-limitato, peritheciis dimidiatis tenuibus nudis, opacis, scabriusculis, junioribus depressis plerumque papillatis, sensim tumentibus, denique e basi subrecta hemisphaericis apice integro, poro pertusis, nuclei membrana rubicunda.

Gottland på kalkkullarne och klipporna ymnigt, från Halls Huk ända till Hoburgen; Öland vid Persnäs.

Lichenologerna hafva befunnit sig i största villrådighet om Verr. *epipolæa* ACH. SCHAEERER antog först Verr. *muralis* för densamma, men öfvergick från denna tanka och trodde sig i Verr. *conoidea* FRIES igenfinna denna art. LEIGHTON instämde deruti. Att de misstagit sig, är ofvanför anmärkt. KOERBER (Syst. L. Germ. 354) antager en form med halfklotformiga frukthyllen på sandsten, nästan saknande lafbål, utdelad af HEPP i Exsicc. n. 98, såsom den sanna Verr. *epipolæa* ACH. Något bestämdt omdöme derom vågar jag ej fälla, men den synes, ehuru saknande lafbål, såsom ofta händelsen är på sandsten, nära likna den Gottländska Verrucaria, hvilken jag här framställer såsom med största sannolikhet, äfven enligt den rätt förstådda beskrifningen i Lichen. Univers. l. c., öfverensstäm-

mande med Verr. *epipolæa* Ach. — Från Verr. *Dufourei* skiljes den lätt genom mindre, tätt sittande, mörkt svarta, tunna, i oskadadt tillstånd dunkla och fint rymliga, vid full mognad halfklotformiga, ofvan konvexa frukter, utan intryckning, frukt-kärnens rödlätta hinna och lafbålen i blåaktigt eller violett svagt skiftande färg, samt den svartaktiga kant af underlaget kring lafbålen, hvilken nästan aldrig saknas. Men de yngre frukthyllena äro i början betydligt nedtryckta med konkav inböjning ofvantill och hafva då en skenbar likhet med Verr. *Dufourei* frukthyllen. Under utvecklingen uppsvälla de mer och mer, förlora inböjningen och vinna en fullkomligt konvex form, då äfven den papill, med hvilken de merendels från början äro försedda, försvinner. I denna mognad äro de helt och hållet olika V. *Dufourei* frukter.

- V. *depressa*: hypothallo nigro (interdum decussante), thallo tartareo contiguo fusco-rufescente, apotheciis immersis, peritheciis dimidiatis basi expansa, primum planiusculis, sensim convexis, denique subhemisphaericis papillula exigua, nucleo profundius immerso rubicundo, membrana nigra tecto.

På Gottlands kalkklippor vid Lojsta och utom Wisby, Öland på Alfvarens kalkstenar h. o. d. såsom mellan Smedby och Gösslunda.

Arten, genom fruktbildningen otvifvelaktigt egen, framställes under det provisoriska namnet *depressa*, då jag icke kunnat återfinna den hos de mig tillgängliga författarne. — Frukthyllet i början plant, jemnhögt med lafbålen utan intryckning, uppsväller från kanten inåt till ofvan kullrig, nästan halfklotlik form, med ganska liten knappt märklig papill. Fruktkärnen, djupt nedtryckt i lafbålen, blekt rödlätt, omgifves af svart hinna.

- V. *baldensis* MASSALONGO Lichenes Italici Exsicc. n. 9, Ricerche s. Autonomia d. Lich. crustosi, 173.

På Gottlands kalkklippor kring Kams, Thorsburgen o. s. v.

MASSALONGOS Exsicc-exemplar har upplyst, att den är hans Verr. *baldensis*; af hans beskrifning i Ricerche kan den omöjligt igenkännas. — Karaktererna äro: thallus tenuis pallescente-albidus; apothecia minuta, immerso-adnata; perithecia dimidiata parum convexiuscula, tenuissime papillata, decidua basi circumscissa; nucleus minutus centrum hypothecii thallini occupans. — Den tunna lafbålen är ej hvit, utan skiftande i gulblekt (pallescens). Frukthyllena, med basen fästade i den ytterst tunna lafbålen; nästan plana med ytterst fin papill, affallande, kvarlemna en sammanhängande fin svart linea kring lafbålen's blottade hvita inre, i midten af hvars cirkelrunda yta den ganska lilla kärnen ligger, och utfallen kvarlemnar en intryckt punkt. En gång iakttagen kan den derföre, icke ens på något sätt jemföras med Verr. *rupestris* FRIES, ehuru dess perithecium dimidiatum har en skenbar likhet med locket på den sednares i kalksteneu insänkta frukthylle.

V. *Hochstetteri* FRIES Lichen. Europ. 435. — På Gottlands kalkklippor nära Kams, kring Tenglings myr, Thorsburgen, isynnerhet utmärkt vid Lummelund. Mindre tydlig, Öland vid Borgholm (1853). — Hittills endast anmärkt i S. Tysklands kalktrakter, Württemberg och Bayern.

V. *plumbea* FRIES Lichen. Europ. 438.

a) thallo plumbeo l. caesio-cinereo, apotheciis innatis. Verr. *caerulea* D. CAND. — Normal på Ölands och Gottland kalkklippor t. ex. på Thorsburgen och vid Borgholm, öfverensstämmande, med Exsicc. SCHAEERER n. 102, HEPP n. 223; med mera hvitgrå lafbål, lik Exsicc. v. ZWACKH n. 248 (och på Kolmordens kalkberg), Gottland på Ganneberget o. fl. st.

b) thallo cinereo-fusco-olivaceo, apotheciis semi-immersis — närmande sig till Verr. *caerulea* β *fusca* SCHAEERER.

Allmän och ynnig på Gottlands kalkklippor, mera i skugga, L. Carlsö, nära Kams, St. Ihre, vid Tenglings myr, Løjsta på Thorsburgen o. s. v.

Ann. Den i K. Vet. Ak. Handl. 1846, s. 220 såsom Gottländsk uppgifna *Sagedia verrucarioides*, är endast en genom i rutor sonderremnad lafbål något afvikande, mörkgrå form af denna Verr. *plumbea* b.

V. *nidulans*: thallo tartareo fusco (sæpius obsoleto) apotheciis lapidi insculptis denique liberis, peritheciis integris submembranaceis, ostiolo fusco-nigro planiusculo umbonato deciduo collabentibus, tandem dilapsis foveas concavas ore regulari circulari in lapide reliquentibus.

På Gottlands kalkklippor h. o. d. såsom på Thorsburgen, vid Løjsta o. fl. st., Öland Alfvaren på kalkstenar.

Under namn af Verr. *rupestris* a *Schraderi* finnes denna form stundom gifven i SCHAEERERS Schweiz. Exsiccater n. 103, (sammansblandad med andra former) emmen SCHAEERERS beskrifning Enum. Lich. Eur. s. 217, icke kan på densamma lämpas. — Frukternas insänkning och bildning med ett affallande mynningslock och det nedre hinuaktiga hyllet efter lockets affall sammankrympande, slutligen utfallande utur den stenens ihållighet, i hvilken det varit insänkt, öfverensstämma med fruktbildningen hos Verr. *rupestris* FRIES. Men lafbålen är brun eller gulbrun och kvarlemnar, då den icke utbildas, på stenen en brunröd eller mörkgrå färg. Frukterna äro mer än dubbelt, ofta flera gånger större än hos Verr. *rupestris*, slutligen lossade, fritt sittande i stenens ihållighet. Mynningslocket är brunaktigt svart med trubbig rundad papill eller buckla. Efter frukternas utfallande är urhållningen skällik med cirkelformig öppning.

Ann. »Limboria species nova?» Öfersigt af K. Vet. Ak. Förh. 1857, Jan. s. 9, flerstädes på Gottlands kalkklippor, vid Kams, på Thorsburgen, vid Garderungs i Stenkumla, alltid utmärkt genom en glatt, åt grönt skimrande, med kalkstenen likasom sam-

manväxt lafbål och oregelbundet remnande mynningslock, hvarföre den väl af äldre liehenologer har blifvit öfversedd men visst icke kunnat blifva förblandad med *Verr. rupestris*, är bland de former, dem jag tills vidare ej vågat upptaga, men i mina anteckningar benämnt *Verruc. limborioides*, då fruktbildningen icke heller fullkomligt öfverensstämmer med *Limboria*.

Jemte de anförda kalklafvarna, må slutligen, såsom för Gottlands och Ölands lafvegetation karakteristiskt följande tilläggas:

Den fordom på Gottland anmärkta *Stereoc. incrustatum*, den enda art af detta slägte, som tillhör kalktrakter, har icke återfunnits. Deremot anmärktes 1855 en upprätt, lågväxt, men ymnigt fruktbarande form af *Stereoc. paschale*, genom en besynnerlig afvikelse från artens vanliga växtplats, ymnigt på Fårö i sandkullarne af den fordom uppvräkta hafssanden kring Olle Hau och vägen till Ava.

Jemte *Lecid. leucoplaca*, ymnig vid Lummelunds träsk, Lojsta och fl. st. på Gottland, förtjenar såsom uteslutande tillhörig kalkgrundstrakter, och därför för båda öarnes lafvegetation karakteriserande, att anmärkas:

Lecanactis impolita FRIES Lichen. Europ. 183, 372, Gottland, mellan Kams och Lummelunds Träsk, vid Ethelhem o. s. v., Öland vid Ottenby, Böda m. m.

För båda öarna gemensamma trädlafvar förtjena nämnas, såsom väl icke uteslutande tillhöriga den yngre bergbildningens nejder, men dock egentligast inom dem i någon vidsträcktare utbredning och ymnighet hemmastadda: *Parm. hæmatomma* (arborea), *Biat. rosella* (sparsamt), *Biat. quercea*, *Biat. dryina*.

Thelotrema lepadinum och *Pyrenotheca leucocephala* FRIES, med dess Lecidinska former, äro jemväl ej mindre inhemska på Öland än på Gottland.